

K E R A V A
Ketjupuiston asemakaavan muutosalueen
tarkkuusinventointi
5.-6.7.2010

Ulrika Kögäs

MUSEOVIRASTO

Arkisto- ja rekisteritiedot

Kaupunki:	Kerava
Tutkimuksen laatu:	Keravan Ketjupuiston asemakaavan muutosalueen arkeologinen tarkkuusinventointi
Ajoitus:	Esihistoriallinen ja historiallinen aika
Peruskartta:	204308
Koordinaatit (YKJ)	Tutkimusalueen keskikohta: pkoo: 6700270, ikoo: 3397415
ETRS-TM35FIN –tasokoordinaatit:	Tutkimusalueen keskikohta: N 6697460, E 397287
Maanomistaja:	Keravan kaupunki
Tutkimuslaitos:	Museovirasto, rakennushistorian osasto (MV/RHO)
Tutkija:	FM Ulrika Köngäs
Kenttätyöaika:	5.-6.7.2010
Tutkitun alueen laajuus:	n. 8 ha
Rahoittaja:	Keravan kaupunki
Kustannusarvio:	2540 €
Digitaalikuvat:	MV/RHO 217918: 1-8
Arkistoitu kirjeenvaihto:	Diaarinro. 266/303/2010 Diaarinro. 193/304/2010
Tutkimushistoria:	Jarkko Sarkamo 1964: Kerava. Ali-Kerava. Tarkastuskertomus. MV/AOA Jarkko Sarkamo 1965: Tuusulan, Keravan ja Järvenpään inventointi. Kerava. MV/AOA Paula Purhonen 1970: Kerava Ali-Kerava Ahjo. Kaivauskertomus. MV/AOA Matti Nieminen 2003: Keravan muinaisjäännösinventointi ja historiallisen ajan muinaisjäännösinventointi 1997–2003. MV/AOA
Alkuperäinen raportti:	Museoviraston rakennushistorian osaston arkisto (MV/RHOA)
Kopiot (2 kpl):	Keravan kaupunki Keravan museo

Tiivistelmä

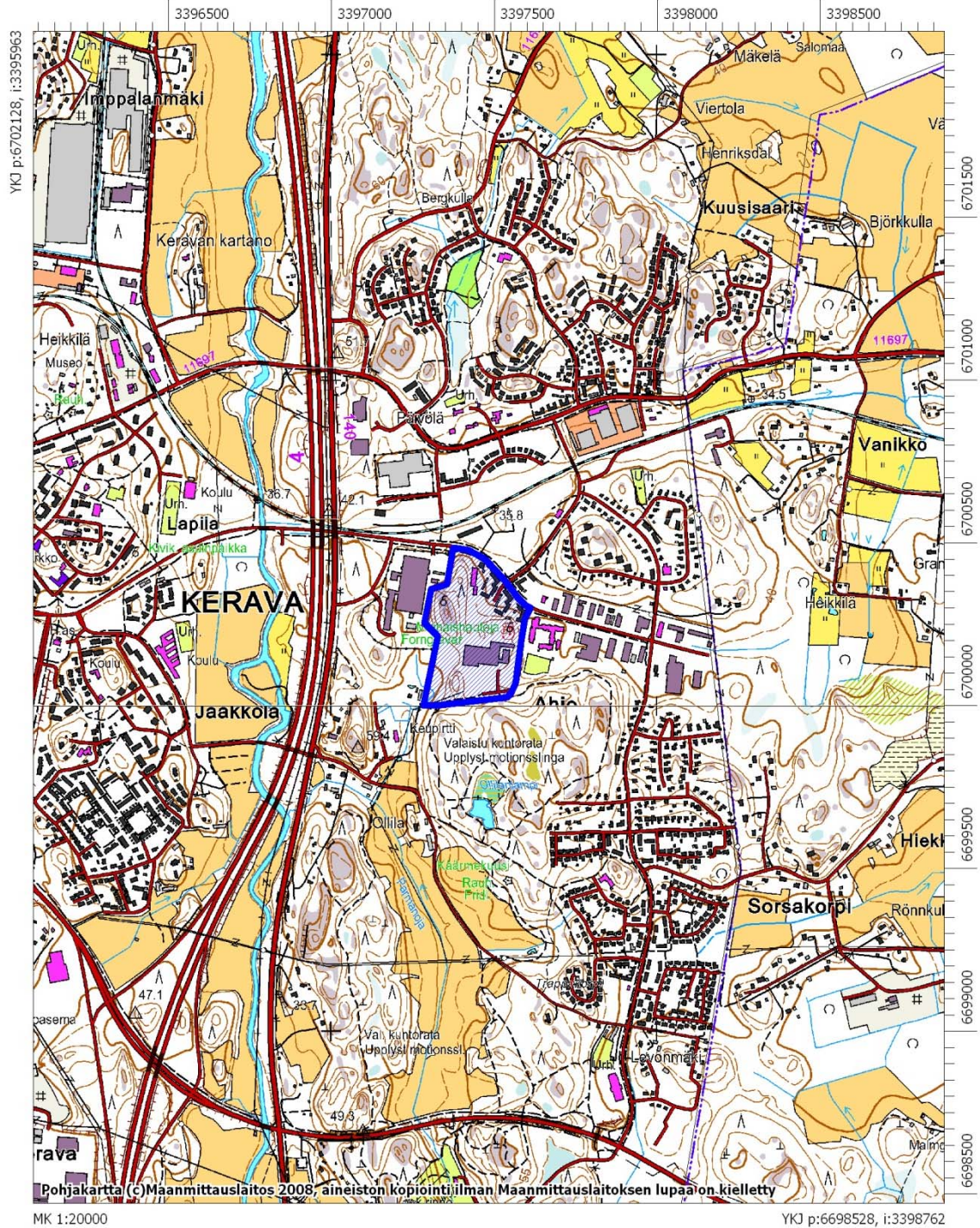
Keravan Ketjupuiston asemakaavan muutosalueella suoritettiin arkeologinen tarkkuusinventointi 5.–6.7.2010. Tutkimusalueelta tunnettiin entuudestaan kolme kiinteää muinaisjäännöstä, kaksi ajoittamatonta röykkiökohdetta sekä vanha tienpohja. Lisäksi alueella on saattanut sijaita Ali-Keravan kylään kuuluneen Inkilän talon rakennuksia. Tarkkuusinventoinnin tarkoituksena oli tarkastaa kiinteiden muinaisjäännösten sijainti ja laajuus sekä selvittää sijaitseeko alueella Inkilän tilaan liittyviä kiinteitä muinaisjäännöksiä. Tutkimuksen tilasi ja sen kustannuksista (noin 2540 €) vastasi Keravan kaupunki.

Inventoinnissa tunnetut muinaisjäännöskohteet paikallistettiin, tarkastettiin ja rajattiin. Tutkimusalueen itäosasta paikallistettiin yksi uusi muinaisjäännöskohde (Ahjo 2, kivilatomus) ja yksi muu kohde (ei kiinteä muinaisjäännös, Ahjo 3, tarkemmin määrittelemättömät kuopat). Tutkimusalueelta ei havaittu merkkejä Ali-Keravan keskiaikaiseen kylään kuuluneesta Inkilän talosta.

Peruskarttaote

KERAVA KETJUPIISTO 2010

Sisällysluettelo

Arkisto- ja rekisteritiedot	2
Tiivistelmä	3
Peruskarttaote	4
Sisällysluettelo	5
1 Johdanto	6
2 Ympäristö	7
3 Historiallinen tausta	7
4 Inventointimenetelmät	9
5 Inventointihavainnot	10
5.1 Ahjo	12
5.2 Inkilä	16
5.3 Östersundom-Skafvaböle landsväg	19
5.4 Ahjo 2	23
5.5 Ahjo 3	25
6 Tulokset	27
7 Lähteet	28

Liitteet:

1. Digitaalikuvaluettelo

Kannen kuva: Kerava Ahjo -röykkiökohde on merkitty maastoon muinaishaudoista kertovalla kyltillä. Kuva: U. Köngäs 2010.

1 Johdanto

Keravan Ketjupuiston asemakaan muutosalueella suoritettiin arkeologinen tarkkuusinventointi 5.–6.7.2010. Alueelta tunnettiin kolme kiinteää muinaisjäännöstä. Lisäksi alueella on saattanut sijaita keskiaikaisen Ali-Keravan kylään kuuluneen Inkilän tontin rakennuksia. Tarkkuusinventoinnin tarkoituksena oli selvittää tunnettujen kiinteiden muinaisjäännösten sijainti ja laajuus sekä tarkastaa sijaitseeko alueella Inkilän tilaan liittyviä muinaisjäännöksiä. Tutkimuksen tilasi ja niiden kustannuksista (noin 2540 €) vastasi Keravan kaupunki. Tutkijana toimi FM Ulrika Köngäs ja tutkimusavustajana HuK Eeva Pettäy.

Tutkimusalueelta tunnettiin entuudestaan yhteensä kolme kiinteää muinaisjäännöskohdetta: kaksi ajoittamatonta rökkiökohdetta *Ahjo* ja *Inkilä* sekä historiallinen kulkuväylä *Östersundom-Skafvaböle landsväg*. Tutkimusalueella on suoritettu arkeologisia inventointeja ja tarkastuksia J. Sarkamon toimesta vuosina 1964 ja 1965¹ sekä M. Niemisen toimesta vuosina 1997–2003². P. Purhonen on tutkinut Ahjon rökkiökohdetta arkeologisin kaivauksin vuonna 1970. Kaivaukset eivät antaneet tarkempaa ajoitusta kohteelle³. Lisäksi Nieminen on inventoinnissaan maininnut, että alueella on mahdollisesti sijainnut Ali-Keravan keskiaikaiseen kylään kuuluneen Inkilän kantatilan rakennuksia⁴. Ali-Keravan kylä sijaitsee tutkimusalueen lounaispuolella.

Kahden päivän mittaisen tarkkuusinventoinnin aikana Ketjupuiston kaava-alueen tunnetut muinaisjäännöskohteet tarkastettiin ja niiden sijainti- ja laajuustietoja tarkennettiin. Ali-Keravan keskiaikaiseen kylään kuuluneen Inkilän talon paikkaa yritettiin paikallistaa maanpäällisten havaintojen lisäksi kaivamalla alueelle koekuoppia. Tutkimusalueelta ei havaittu merkkejä Inkilän talosta. Lisäksi tutkimusalueen itäosasta paikallistettiin yksi uusi muinaisjäännöskohde (*Ahjo 2*, kivilatomus) ja yksi muu kohde (ei kiinteä muinaisjäännös, *Ahjo 3*, tarkemmin määrittelemättömät kuopat).

---

¹ Sarkamo 1964, 1965

² Nieminen 2003

³ Purhonen 1970

⁴ Nieminen 2003

2 Ympäristö

Tutkimusalue rajautui Keravan Ketjupuiston asemakaavan muutosalueelle Ahjon kaupunginosassa. Tutkimusalue rajautui pohjoisessa Ahjontiehen ja sen varrella oleviin asuinrakennuksiin ja idässä Ketjutiehen. Etelässä ja lännessä alue rajautui teollisuusrakennuksiin ja puistoalueeseen.

Tutkimusalue oli etupäässä kuusi- ja lehtimetsää. Alueen itäosassa kohosivat kalliot. Aluskasvillisuus oli paikoittain hyvin niukkaa ja paikoittain hyvin runsasta, mikä vaikeutti maanpinnan muotojen havainnointia. Tutkimusalueen länsipuolella kulkee Lahdentie ja Keravanjoki. Alueen lounaispuolella on Keravanjoen varrella sijainnut keskiaikainen Ali-Keravan kylä.

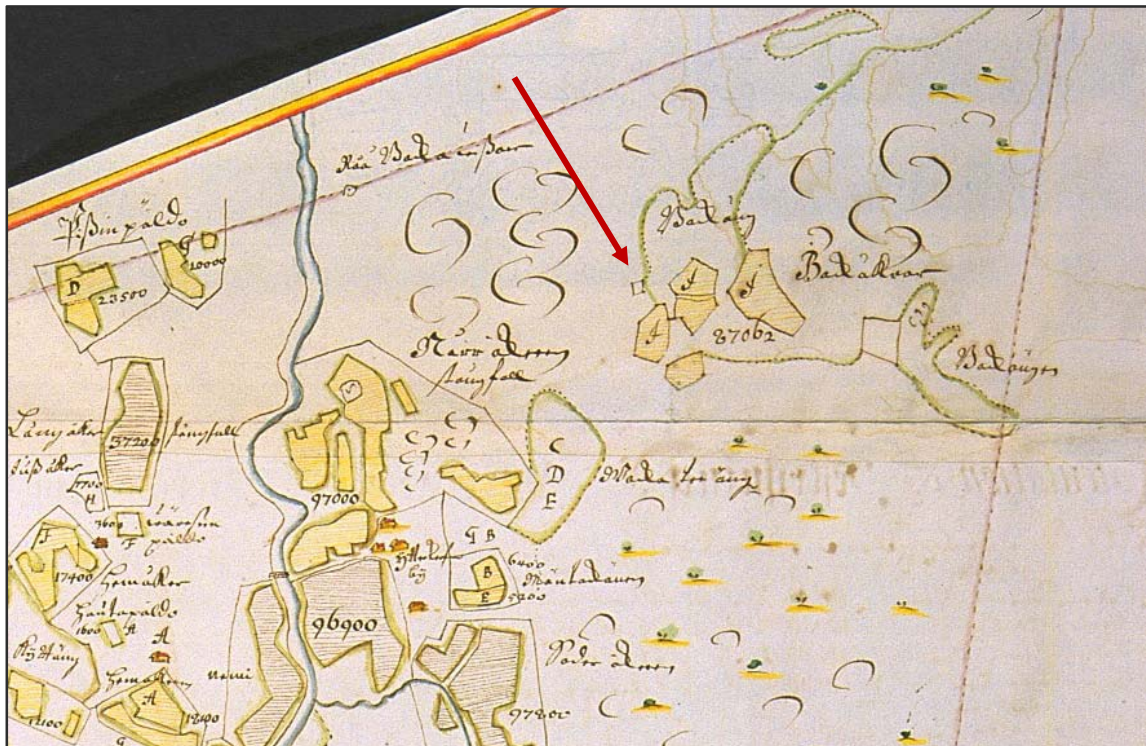
Kuva 1 Kerava Ahjo -röykkiökohde on merkitty maastossa muinaisjäännös-kyllillä. Taustalla tutkimusavustaja Eeva Pettaý dokumentoi kohdetta. Kuva: U. Köngäs 2010.

3 Historiallinen tausta

Kerava on kuulunut keskiajalla Sipoon pitäjän Kaukjärven neljännekseen. Nimistön perusteella väestöä Keravalle on saapunut sisämaasta ja rannikolta. Varhaisimmat asiakirjatiedot Keravasta ovat 1440-luvulta. Porvoon läänin vuosien 1724 ja 1746 tuomiokirjoissa on merkintöjä Keravan ja Mårtensbyn (Sipoo) välisistä, vuosien 1443 ja 1447 rajatuomioista. Kerava oli 1540-luvulle tultaessa jakautunut Ylä-Keravaan (Öfver Kerfwo) ja Ali-Keravaan (Ytter-Kerfwo). Ali-Keravaa on pidetty Ylä-Keravaa vanhempana kylän koon ja pienemmiksi osiksi talojen kesken jakaantuneiden täysverojen perusteella. Ali-Keravalla oli

vuonna 1540 12 taloa, jotka maksoivat yhteensä 5 ½ täysveroa. Yli-Keravalla oli 6 taloa, jotka maksoivat 3 ½ täysveroa.⁵

Tutkimusalueen lounaispuolella sijaitseva Ali-Kerava kärsi 1500-luvun jälkipuoliskolta läpi 1600-luvun vakavasta autioitumisesta⁶. Yksi Ali-Keravan taloista, Inkilä, on sijainnut kyläkeskuksen ulkopuolella, mahdollisesti tutkimusalueella. Samuel Broteruksen vuonna 1702 puhtaaksi piirtämässä Ali-Keravaa esittävässä kartassa on Inkilän talon kohdalle merkitty vain värittämätön pieni neliö. Suhonen on erottanut Inkilän peltojen vierellä heikosti erottuvan lyijykynätekstin ”gamb.tompt”.⁷ Inkilän talo esiintyy veroluetteloissa vielä 1700-luvun alussa. Tontti autioitui 1700-luvun kuluessa.⁸ Ali-Keravan isojaon aikaan 1760-luvulla oli Yli-Keravan Skogserin rusthollilla oikeus Inkilän autiona olleen tilan maihin⁹. Kuninkaankartastossa (vuosilta 1776–1805) Inkilän talonpaikkaa ei ole esitetty.¹⁰

Kartta 1 Ali-Keravaa esittävä kartta vuodelta 1702. Ali-Keravan kylään kuuluneita taloja on sijainnut Keravanjoen molemmilla puolilla. Punainen nuoli osoittaa kyläkeskuksen koillispuolella sijainnutta Inkilän taloa, joka erottuu kartassa värittämättömänä neliönä.¹¹

⁵ Kepsu 2005: 56, Suhonen 2008: 17-18, Sarkamo 1983, Suomen asutuksen yleisluettelo, FMU 2552&2736

⁶ Suhonen 2008:18, Suomen asutuksen yleisluettelo

⁷ Suhonen 2008:18, KA/ MH B50 a 2/1-3

⁸ Suomen asutuksen yleisluettelo

⁹ Peltovuori 1975:76-77

¹⁰ Kuninkaan kartasto XVI:16.

¹¹ Kartta lähde: KA/ MH B50 a 2/1-3

4 Inventointimenetelmät

Keravan Ketjupuiston asemakaavan muutosalueella suoritettiin heinäkuussa 2010 kahden päivän mittainen arkeologinen tarkkuusinventointi. Tarkkuusinventoinnin tarkoituksena oli selvittää alueelta tunnettujen kiinteiden muinaisjäännösten sijainti ja laajuus sekä tarkastaa sijaitseeko alueella Ali-Keravan keskiaikaiseen kylään kuuluneeseen Inkilän taloon liittyviä muinaisjäännöksiä.

Ennen maastotöitä perehdyttiin kirjallisuuteen, aikaisempiin tutkimuksiin, olemassa olevaan arkistomateriaaliin sekä aluetta esittäviin historiallisiin karttoihin. Maastossa tunnetut muinaisjäännöskohteet tarkastettiin ja niiden sijainti- ja laajuustietoja tarkennettiin. Lisäksi maastoa tarkastettiin mahdollisten ennestään tuntemattomien kohteiden varalta.

Kohteista kirjoitettiin sanallinen kuvaus ja ne dokumentoitiin valokuvaamalla. Valokuvaamisessa käytettiin digitaalikameraa (MV/RHO 217918:1–8). Kohteiden sijaintitiedot mitattiin GPS:llä. Muinaisjäännöskohteet rajattiin maastotarkastuksen yhteydessä tehtyjen havaintojen, topografian ja historiallisen karttamateriaalin perusteella. Kunkin kohteen tarkka sijainti ja rajaus on esitetty kohteen kuvauksen jälkeen luvussa 5.

Historiallisessa kartta-aineistossa esiintyvän Ali-Keravan kylään kuuluneen Inkilän talon paikkaa yritettiin paikallistaa maanpinnalle erottuvien havaintojen ja koekuoppien avulla. Inkilän tonttimaata esittävä kartta vuodelta 1702 asemoitiin nykykartalle AutoCad-ohjelmaa apuna käyttäen. Asemoinnilla haluttiin selvittää tarkempi sijainti Inkilän talon tonttimaalle ja helpottaa tontin paikallistamista maastossa. Asemointi tehtiin Keravanjoen ja tiestön avulla. Asemoinnin perusteella Inkilän tila on sijainnut tutkimusalueen pohjoisosassa, tunnettujen rökkiökohteiden (Inkilä ja Ahjo) sekä tehdasrakennusten välissä. Alue tarkastettiin ensin etsien maanpinnalle erottuvia merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä. Tämän jälkeen alueelle kaivettiin lapiolla koekuoppia (noin 0,3x0,4 m kokoisia ja 0,4–0,5 m syviä). Merkkejä Inkilän talon paikasta ei havaittu. Mahdollista on, että Inkilän tonttimaa on jäänyt uudisrakentamisen alle.

Inventoinnin aikana tarkastetut kohteet jakautuvat kiinteisiin muinaisjäännöksiin ja muihin kohteisiin. Muinaismuistolain suojaamat kiinteät muinaisjäännökset luokitellaan Museovirastossa vakiintuneen käytännön mukaisesti kolmeen luokkaan:

1. Valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittävä muinaisjäännös, jonka suojaaminen on turvattava kaikissa olosuhteissa
2. Kohteen määrittely edellyttää lisätutkimuksia, jonka jälkeen kohde voidaan siirtää luokkiin 1 tai 3.
3. Muinaisjäännös on tuhoutunut tai hyvin epämääräinen.

Muut kohteet eivät ole kiinteitä muinaisjäänöksiä. Kohteet on kuitenkin dokumentoitu inventoinnin aikana siltä varalta, että tietoa kohteista mahdollisesti tarvitaan myöhempiä tutkimuksia tai maankäytön suunnittelua varten.

5 Inventointihavainnot

Inventoinnissa tarkastettiin kolme entuudestaan tunnettua kiinteää muinaisjäänöskohdetta, joista kohde *Östersundom-Skafvaböle landsväg* muutettiin inventointihavaintojen perusteella muuksi kohteeksi (ei muinaisjäänös). Lisäksi paikallistettiin yksi uusi muinaisjäänöskohde (Ahjo 2) ja yksi muu kohde (Ahjo 3). Kohteet on lueteltu alla olevassa taulukossa ja niiden sijainti on merkitty peruskarttaotteeseen taulukon jälkeen. Muinaisjäänöskohteiden tarkat aluerajaukset on esitetty kunkin kohteen kuvauksen jälkeen erillisissä karttaotteissa.

Taulukko 1 Lista inventoinnissa tarkastetuista kohteista. Kohteiden numerointi viittaa taulukon jälkeen olevaan peruskarttaotteeseen sekä kohdekuvausten järjestykseen.

Nro	Kohde	Mj-rek.nro.	Mj-laji	Mj-tyyppi/ tarkenne	Ajoitus
1	Inkilä	1000010006	Kiinteä muinaisjäänös	Kivirakenteet / röykkiöt	Ajoittamaton
2	Ahjo	245010004	Kiinteä muinaisjäänös	Kivirakenteet / röykkiöt	Ajoittamaton
3	Östersundom-Skafvaböle landsväg	(1000010007)	Muu kohde	Kulkuväylät / tienpohjat	Historiallinen
4	Ahjo 2	1000016500	Kiinteä muinaisjäänös	Kivirakenteet/ latomukset	Historiallinen
5	Ahjo 3	-	Muu kohde	Maarakenteet / kuopat	Historiallinen

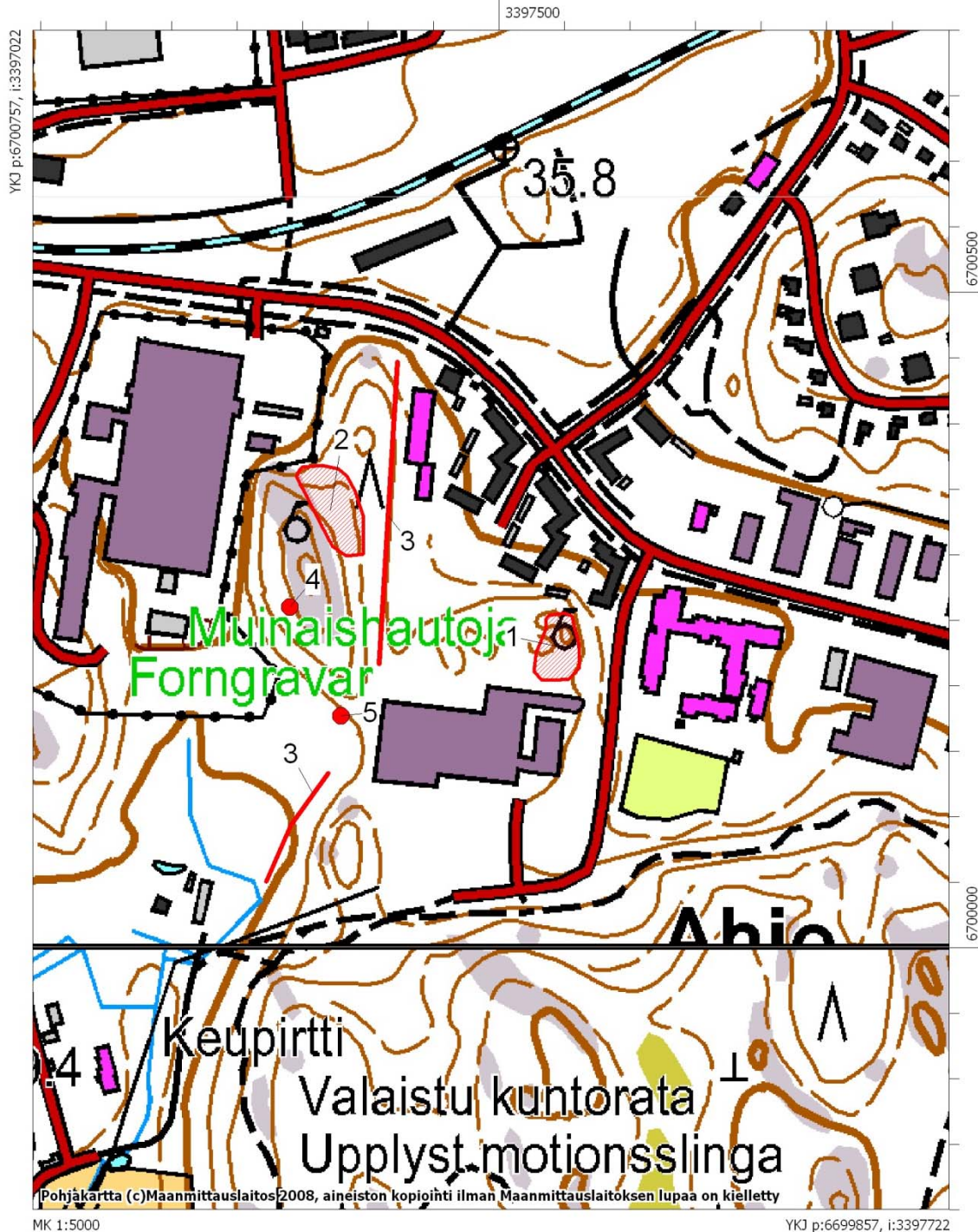
Kerava Ketjupuiston asemakaavan muutosalueen arkeologinen tarkkuusinventointi

Muinaisjäännöskohteet:

1. Kerava Ahjo
2. Kerava Inkilä
4. Kerava Ahjo 2

Muut kohteet:

3. Kerava Östersundom-Skafvaböle landsväg
5. Kerava Ahjo 3

5.1 Ahjo

Mj-rek. tunnus:	245010004
Laji:	Kiinteä muinaisjäännös
Mj-tyyppi:	Kivirakenteet
Tyypin tarkenne:	Röykkiöt
Lukumäärä:	5
Rauhoitusluokka:	2
Ajoitus:	Ajoittamaton
Yhtenäiskoordinaatit:	pkoo: 67002133, ikoo: 3397545 (alueen keskipiste/peruskartan muinaisjäännösmerkki)
Peruskartta:	204308
Aikaisemmat tutkimukset:	J. Sarkamo 1964, tarkastus J. Sarkamo 1964, inventointi P. Purhonen 1970, kaivaus M. Nieminen 2003, inventointi
Aikaisemmat löydöt:	KM 18350: 1–39

Ahjon röykkiöalue sijaitsee Ketjutien länsipuolelle kohoavan mäen päällä. Alueen pohjoispuolella sijaitsee asuinrakennuksia ja eteläpuolella tehdasrakennus. Alue on kuusi- ja lehtimetsää. Kenttäkasvillisuus koostuu etupäässä kieloista sekä heinä-, varpu- ja saniaiskasveista. Lisäksi alueella kasvaa runsaasti nuorta pihlajaa. Ahjon röykkiöt ovat luokiteltu muinaisjäännöksiksi Sarkamon vuosina 1964 ja 1965 tekemien tarkastuksen ja inventoinnin perusteella. Röykkiötä on tutkittu P. Purhosen johdolla arkeologisin kaivauksin vuonna 1970. Kaivauksissa tutkittiin röykkiöt 1, 3 ja 4. Röykkiöstä on tällöin löydetty mm. savitiivisten kappaleita, rautaveitsiä, rautanauloja ja tiiltä (KM 18350:1–39). Osa löydöistä oli moderneja. Röykkiöstä 1 löydetyistä puurakenteesta tehty radiohiiliajoitus oli nuori (recent). Muinaishautauksiin viittaavia havaintoja röykkiöistä ei ole tehty.

Vuoden 2010 inventoinnissa röykkiökohteet paikallistettiin ja tarkastettiin. Paikalla sijainneesta viidestä röykkiöstä kolme (röykkiöt 1, 4 ja 5) erottuivat maastossa hyvin. Hyvin erottuvista röykkiöistä kaksi on P. Purhosen vuonna 1970 tutkimia. Loput kaksi röykkiötä (röykkiöt 2 ja 3) vaikuttivat epämääräisiltä ja luonnollisilta. P. Purhonen on vuoden 1970 tutkimusten perusteella tulkinut röykkiön 3 luonnolliseksi.

Röykkiö 1 (pkoo: 6700243, ikoo: 3397551) on merkitty maastoon osittain hajonneella muinaisjäännös-kyltillä. Röykkiö on Purhosen vuonna 1970 tutkima. Kaivausten jälkeen röykkiö ennallistettiin. Nykyisin selkeästi maastossa erottuva röykkiö on pyöreä, halkaisijaltaan noin 3 m kokoinen ja noin 0,7 m korkea. Röykkiön päällä on kaksi noin 0,3x0,4

m kokoista ja noin 0,2 m syvää kaivantoa. Röykkiö on heinäkasvien peitossa ja siinä kasvaa nuoria pihlajia ja viinimarjapensasta.

Kuva 2 Tutkimusavustaja Eeva Pettäy röykkiön 1 keskellä. Kuva: U. Köngäs 2010.

Röykkiö 2 (pkoo: 6700250, ikoo: 3397549) sijaitsee noin 7 m päässä röykkiön 1 pohjoispuolella. Röykkiö on epämääräinen ja matala. Se on soikeahko noin 1,5x3,5 m kokoinen ja noin 0,2 m korkea. Röykkiö on kasvillisuuden peitossa. Kairatessa sen sisällä tuntuu muutama vaaleanruskeassa hiekassa oleva kivi. Röykkiön eteläreunassa on noin 3,5 m pitkä, 1 m leveä ja noin 0,4 m syvä oja. Oja on ollut paikalla jo Sarkamon inventoidessa kohteen vuonna 1965. Röykkiö vaikuttaa luonnolliselta.

Röykkiö 3 (pkoo: 6700232, ikoo: 3397555) sijaitsee noin 12 m päässä röykkiön 1 kaakkoispuolella, itään päin laskevassa rinteessä. Röykkiö on Purhosen vuonna 1970 tutkima. Purhonen tulkitsi röykkiön luonnolliseksi. Kaivausten jälkeen röykkiö ennallistettiin. Nykyisin kielojen, heinän ja nuorten pihlajapuiden peittämä epämääräinen röykkiö erottuu vain hyvin matalana kumpareena.

Kuvat 3 - 4 Tutkimusavustaja Eeva Pettaý röykkiön 2 keskellä (vasemmalla) ja röykkiön 3 keskellä (oikealla).
Kuva: U. Köngäs 2010.

Röykkiö 4 (pkoo: 6700225, ikoo: 3397543) sijaitsee noin 20 m päässä röykkiön 1 eteläpuolella. Röykkiö on Purhosen vuonna 1970 tutkima. Kaivausten jälkeen röykkiö ennallistettiin. Nykyisin selkeästi maastossa erottuva röykkiö on pyöreä, halkaisijaltaan noin 2,1 m kokoinen ja noin 0,3 m korkea. Röykkiö on heinä- ja varpukasvien peitossa. Röykkiön itäreunassa on noin 1,5x1,5 m kokoinen ja noin 0,1–0,2 m syvä painauma, joka saattaa olla jäännös röykkiön kaivausalueesta.

Röykkiö 5 (pkoo: 6700216, ikoo: 3397550) sijaitsee noin 27 m päässä röykkiön 1 eteläpuolella. Selkeästi maastossa erottuva röykkiö on pyöreä, halkaisijaltaan noin 3 m kokoinen ja noin 0,6 m korkea. Röykkiön eteläreuna vaikuttaa sortuneelta. Röykkiö on kielojen ja heinäkasvien peitossa ja siinä kasvaa nuoria pihlajia. Röykkiön päälle on kaatunut vanha puu. Röykkiön länsireunassa on noin 0,5x0,8 m kokoinen kivi. Röykkiön eteläreunassa on noin 1,8x2,5 m kokoinen kuoppa. Kuoppa on ollut paikalla jo Sarkamon inventoimissa kohdetta vuonna 1965.

Kuvat 5 - 6 Tutkimusavustaja Eeva Pettaý röykkiön 4 keskellä (vasemmalla) ja röykkiön 5 keskellä (oikealla).
Kuva: U. Köngäs 2010.

5.2 Inkilä

Mj-rek. tunnus:	1000010006
Laji:	Kiinteä muinaisjäännös
Mj-tyyppi:	Kivirakenteet
Tyypin tarkenne:	Röykkiöt
Lukumäärä:	3
Rauhoitusluokka:	2
Ajoitus:	Ajoittamaton
Yhtenäiskoordinaatit:	pkoo: 3397374, ikoo: 6700318
Peruskartta:	204308
Aikaisemmat tutkimukset:	M. Nieminen 2003, inventointi

Inkilän röykkiökohde sijaitsee Ahjontien eteläpuolella, kapeassa asuinrakennusten ja tehdasrakennuksen väliin jäävässä kuusi- ja lehtimetsässä. Röykkiöiden lounais-/ eteläpuolella kohoaa kallio. Peruskartassa on muinaisjäännösmerkki (muinaishautoja) merkitty virheellisesti kallioiden päälle. Röykkiöt sijaitsevat kallioiden alapuolella.

Kohde on paikallistettu Niemisen (2003) Keravan muinaisjäännösinventoinnissa. Nieminen on havainnut paikalla kolme kiviröykkiötä ja mainitsee Ali-Keravan keskiaikaiseen kylään kuuluneen Inkilän talon sijainneet samoilla paikoilla. Inventoinnin yhteydessä paikalta havaittiin kaksi röykkiötä, sekä kaksi epämääräistä mahdollista röykkiötä. Röykkiöitä ei pystytty ajoittamaan tarkemmin. Niemisen mainitsemaa Inkilän talonpaikkaa yritettiin paikallistaa tekemällä alueelle koekuoppia, mutta merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä ei röykkiöiden lisäksi havaittu. Kohteen aluerajaus on tehty inventointihavaintojen perusteella.

Röykkiö 1 (pkoo 6700318, ikoo: 3397374) sijaitsee kallioiden koillispuolella, noin 10 m päässä kallion seinämästä. Luonnonkivistä kasattu röykkiö on pyöreä, halkaisijaltaan noin 3,3 m kokoinen. Röykkiö on eteläreunasta noin 0,4 m korkea. Pohjoisreunasta röykkiö vaikuttaa sortuneelta. Röykkiön kiveystä peittää paikoittain sammal. Kiveys on paikoittain irtonaista. Kivet ovat noin 0,1x0,15–0,25x0,35 m kokoisia.

Röykkiö 2 (pkoo: 6700310, ikoo:3397389) sijaitsee noin 15 m päässä röykkiöstä 1 kaakkoon. Mahdollinen röykkiö on matala ja hieman epämääräinen. Luonnonkivistä kasattu matala röykkiö on soikea, noin 2,5x3 m kokoinen ja noin 0,1–0,2 m korkea. Osittain sammalen peittämät kivet ovat noin 0,15x0,2–0,2x0,35 m kokoisia. Keskellä kiveystä kasvaa koivu. Röykkiön länsireunan vieressä kulkee polku, jonka länsipuolella maanpinnalle pilkottaa vastaavanlaisia kiviä kuin röykkiössä. Röykkiön tarkemman luonteen selvittämiseksi röykkiön

eteläreunaan kaivettiin noin 0,4x0,4 m kokoinen koekuoppa. Koekuopan syvyys oli noin 0,5 m. Pintaturpeen alta esiin tuli noin 0,3 m paksu harmaa hiekkakerros, jossa oli runsaasti kiviä. Tämän kerroksen alla oli harmaanruskea hiesunsekainen hiekka. Kiveys vaikutti koekuopan perusteella kasatulta ja irtonaiselta.

Kuva 7 (vasemmalla) Tutkimusavustaja Eeva Pettaý dokumentoimassa röykkiötä 1. Kuva: U. Köngäs 2010.

Kuva 8 (oikealla) Matalan röykkiön 2 keskellä kasvaa koivu. Kuva: U. Köngäs 2010.

Mahdollinen röykkiö 3 (pkoo: 6700657, ikoo: 3397372) sijaitsee noin 40 m päässä röykkiöstä 1 pohjoiseen, kallioiden pohjoispuolella. Paikalla erottui maan- ja kiviensekainen, soikea, noin 2,8x3,5 m kokoinen kumpu. Kummun korkeus oli sen itäreunasta noin 0,1 m ja länsireunasta noin 0,5 m. Mahdollisessa röykkiössä oli näkyvissä muutama kivi, joiden koko oli noin 0,25x0,3–0,4x0,7m. Kairatessa sammalen ja turpeen alla tuntui olevan lisää kiviä. Kyseessä saattaa olla myös luonnollinen muodostuma.

Mahdollinen röykkiö 4 (pkoo: 6700341, ikoo: 3397360) sijaitsee noin 25 m päässä röykkiöstä 1 luoteeseen. Vajaan 10 m päässä mahdollisen röykkiön eteläpuolella on kallio. Epämääräinen maan- ja kiviensekainen kumpu oli pyöreä, halkaisijaltaan noin 2,5 m kokoinen ja noin 0,5 m korkea. Kumpu oli sammal- ja varpukasvien peitossa, kairatessa sen sisällä tuntui olevan kiviä. Kyseessä saattaa olla myös luonnollinen muodostuma.

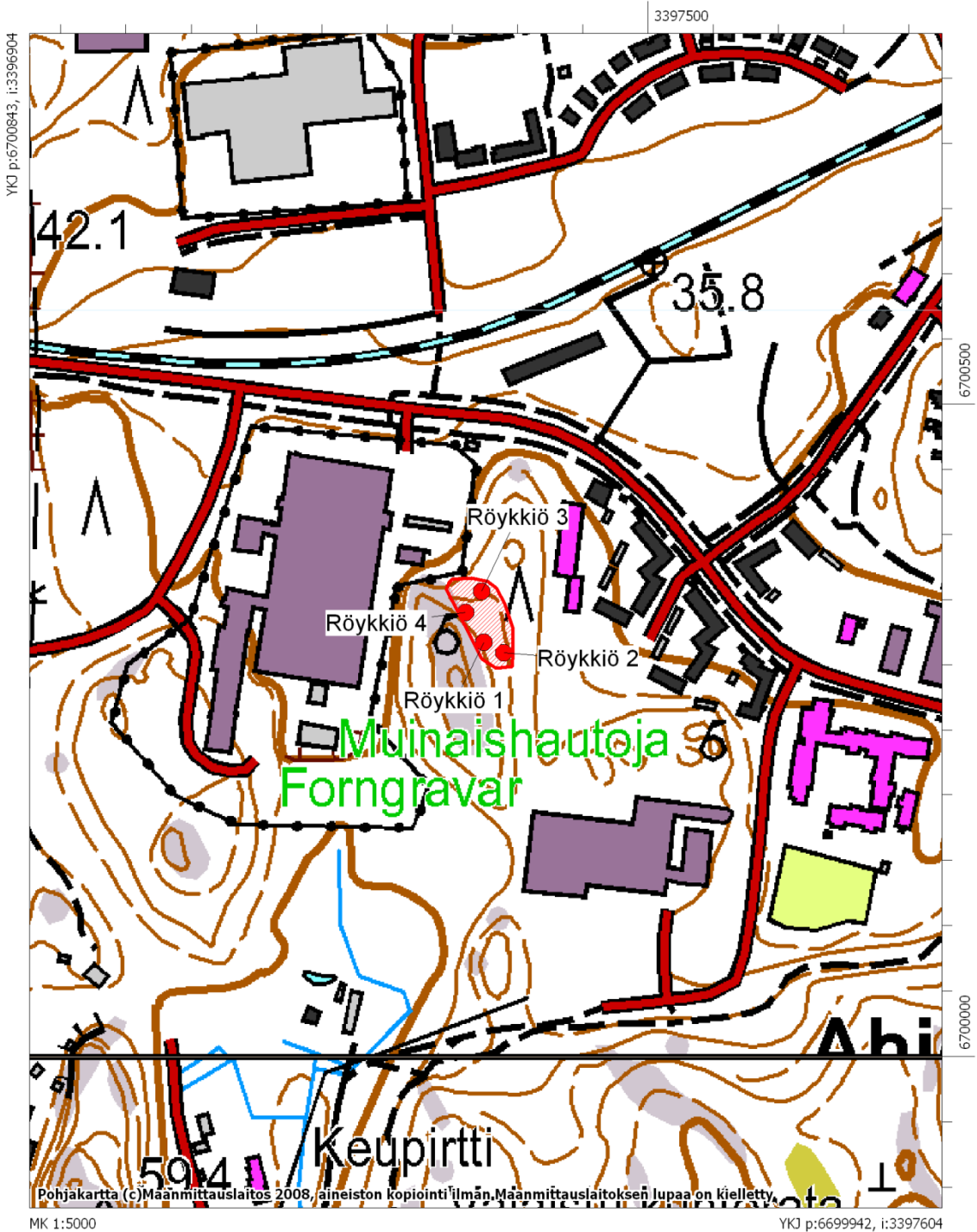
Kuva 9 (vasemmalla) Mahdollisen röykkiön 3 keskellä on tutkimusavustaja Eeva Pettaý. Kuva: U. Köngäs 2010.

Kuva 10 (oikealla) Mahdollisen röykkiön 4 keskellä on tutkimusavustaja Eeva Pettaý. Kuva: U. Köngäs 2010.

Kerava Inkilä

- Muinaisjäännösalueen aluerajaus
- Röykkiöt 1-4

5.3 Östersundom-Skafvaböle landsväg

Vanha mj-rek. tunnus:	1000010007
Laji:	Muu kohde (ei kiinteä muinaisjäänös)
Mj-tyyppi:	Kulkuväylät
Tyypin tarkenne:	Tienpohjat
Lukumäärä:	1
Rauhoitusluokka:	2
Ajoitus:	1700-luvun loppu – 1900-luku
Yhtenäiskoordinaatit:	pkoo: 6700050, ikoo: 3397322 (eteläisemmän tienpätkän alku) pkoo: 6700132, ikoo: 3397369 (eteläisemmän tienpätkän loppu) pkoo: 6700216, ikoo: 3397422 (pohjoisemman tienpätkän alku) pkoo: 6700446, ikoo: 3397422 (pohjoisemman tienpätkän loppu)
Peruskartta:	204308
Aikaisemmat tutkimukset:	M. Nieminen 2003, inventointi
Historialliset kartat:	Kuninkaan kartasto XVI 16. (Kartasto vuosilta 1776–1805) Pitäjänpitäjänkartasto, Tuusula. (Ei tarkkaa vuosilukua, todennäköisesti 1800-luvun loppu/1900-luvun alku)

Kohde on paikallistettu Niemisen 2003 Keravan muinaisjäänösinventoinnin yhteydessä. Niemisen (2003) mukaan Keravalta Nissbackan, Myyraksen ja Kuninkaanmäen sekä Sottungin kautta Östersundomiin ja Westersundomiin kulkeneesta polku- ja ratsutiestä, myöhemmin Östersundomin ja Hyrylän (Skafvaböle) välisestä maantiestä on säilynyt noin 100 metriä pitkä osuus Ahjon teollisuusalueen lounaispuolella. 1700-luvun alun kartta-aineistossa tietä ei ole esitetty. Kuninkaan kartastossa (vuosilta 1776–1805) paikalle on merkitty polku/kapea tie/kinttupolku. Tie on esitetty selkeämpänä myöhemmin laaditussa pitäjänkartastossa¹² ja näkyy vielä vuoden 1958 Keravan Ahjon asemakaavakartassa¹³. Vuosina 1870–1873 laaditussa aluetta esittävässä senaatin kartastossa tietä ei näy.

Inventoinnin yhteydessä tiestä havaittiin maastossa kaksi pätkää, joista eteläisempi on Niemisen (2003) inventoinnissa mainitsema osuus. Eteläisempi osuus tiestä alkaa teollisuusrakennusten eteläpuolella olevalta kuntosadan hiekkatieltä ja kulkee noin 100 m koilliseen. Teollisuusrakennuksen luoteiskulman kohdalla tielinja katoaa ja jatkuu taas teollisuusrakennuksen luoteiskulman pohjoispuolella lähes pohjois-eteläsuuntaisesti melkein Ahjontielle asti. Pohjoisempi tienpätkä on noin 230 m pitkä.

---

¹² Kartassa ei ole vuosilukua, mutta se on laadittu todennäköisesti 1800–1900-lukujen taitteessa. Pitäjän kartaston rajavuodet ovat 1749–1917.

¹³Sarkamo 1965 (kartta raportin liitteenä)

Eteläisempi tielinjaus erottuu maastossa noin 4,5–5 m leveänä tasanteena, jonka molemmilla reunoilla on noin 0,3–0,6 m leveät ja 0,1–0,3 m syvät ojat. Tienpohjan kohdalla kasvaa lehtipuita ja maasto on kosteahkoa. Tienpohjan itäpuolella maasto kohoaa ja muuttuu kuivemmaksi kuusimetsäksi. Kuusimetsässä kulkee polku. Pohjoisempi tienpätkä kulkee kuusimetsässä. Tielinjaus erottuu nuorta lehtipuuta, saniaisia ja heinää kasvavana tasanteena, jota kookkaat kuuset reunustavat.

Niemisen (2003) mukaan tienpohjaan ei ole lisätty 1700-luvun lopun jälkeen kantavia kerroksia. Tienpohjan eteläisempään osaan tehtiin koekuoppa tienpohjan kerrosten selvittämiseksi. Noin 0,2–0,3 m paksun pintamullan- ja hiekkansekaisten saven alta esiin tuli hyvin tiivis ja kova ruskea savikerros.

Muinaismuistolain mukaan muinaisen kulkutien tulee olla ”huomattava” saadakseen muinaismuistotatuksen. Huomattavuudella tarkoitetaan tien merkittävyyttä sen historiallisessa ja maantieteellisessä kontekstissa. 1700–1800-lukujen taitetta vanhempaa kärryjantiestöä voidaan lähteä selvittämään mm. Kuninkaan kartastosta.¹⁴ Tarkastettu tienpätkä on Kuninkaan kartastossa esitetty polkuna ja todennäköisesti reitistä on vasta 1800-luvun aikana muodostunut kärrytie tai kapea tie. Inventointihavaintojen perusteella tarkastettu kohde ei ole riittävän muinainen ja ”huomattava” saadakseen muinaismuistotatuksen ja kohde muutettiin kiinteästä muinaisjäänneksestä muuksi kohteeksi.

Kartat 2- 3 Vasemmalla tie/polku esitettyä Kuninkaan kartastossa ja oikealla Pitäjänkartastossa¹⁵

¹⁴ Niukkanen 2009:101-103

¹⁵ Karttalähde: Kuninkaan kartasto XVI:16 (Kartasto vuosilta 1776–1805), KA/ 1a* Pitäjänkartasto 204308 Tuusula. Ei tarkkaa vuosilukua.

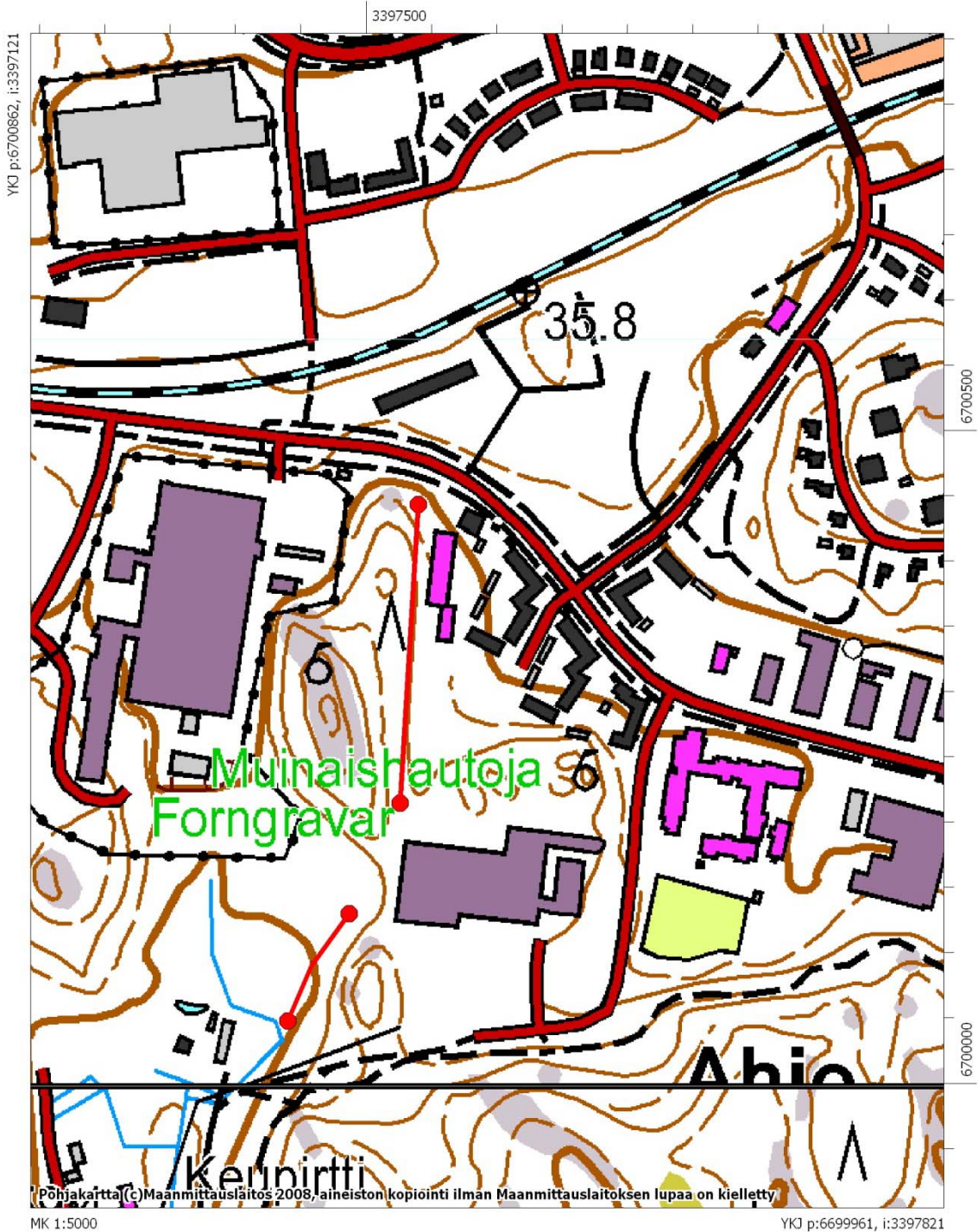

Kuva 11 Tienpohjan eteläisempi osa maastossa. Kuva: U: Köngäs 2010.

Kerava Östersundom-Skafvaböle landsväg

 Havaittu tienpohja

5.4 Ahjo 2

Mj-rek. tunnus:	1000016500
Laji:	Kiinteä muinaisjäänös
Mj-tyyppi:	Kivirakenteet
Tyyppin tarkenne:	Latomukset
Lukumäärä:	1
Rauhoitusluokka:	2
Ajoitus:	Historiallinen
Yhtenäiskoordinaatit:	pkoo: 6700259, ikoo: 3397340
Peruskartta:	204308
Aikaisemmat tutkimukset:	-

Kivilatomus sijaitsee loivasti länteen viettävällä rinteellä jyrkkäseinäisen kallion ja teollisuusrakennuksen välissä. Neliskulmaisen latomuksen sivujen pituudet ovat noin 1,65 m ja 1,7 m. Latomuksen korkeus noin 0,45–0,55 m. Kivirakenne on ladottu noin 0,2x0,25–0,4x1,0 m kokoisista luonnonkivistä. Joukossa saattaa olla myös lohkottuja kiviä. Rakenteessa on näkyvissä kolme kivikertaa. Kivien välissä ei ole sidosaineita. Latomus on sortunut sen eteläreunasta. Rakenteen ympärillä kasvaa koivuja, kuusia ja varpukasveja. Rakenteen päällä kasvaa koivu.

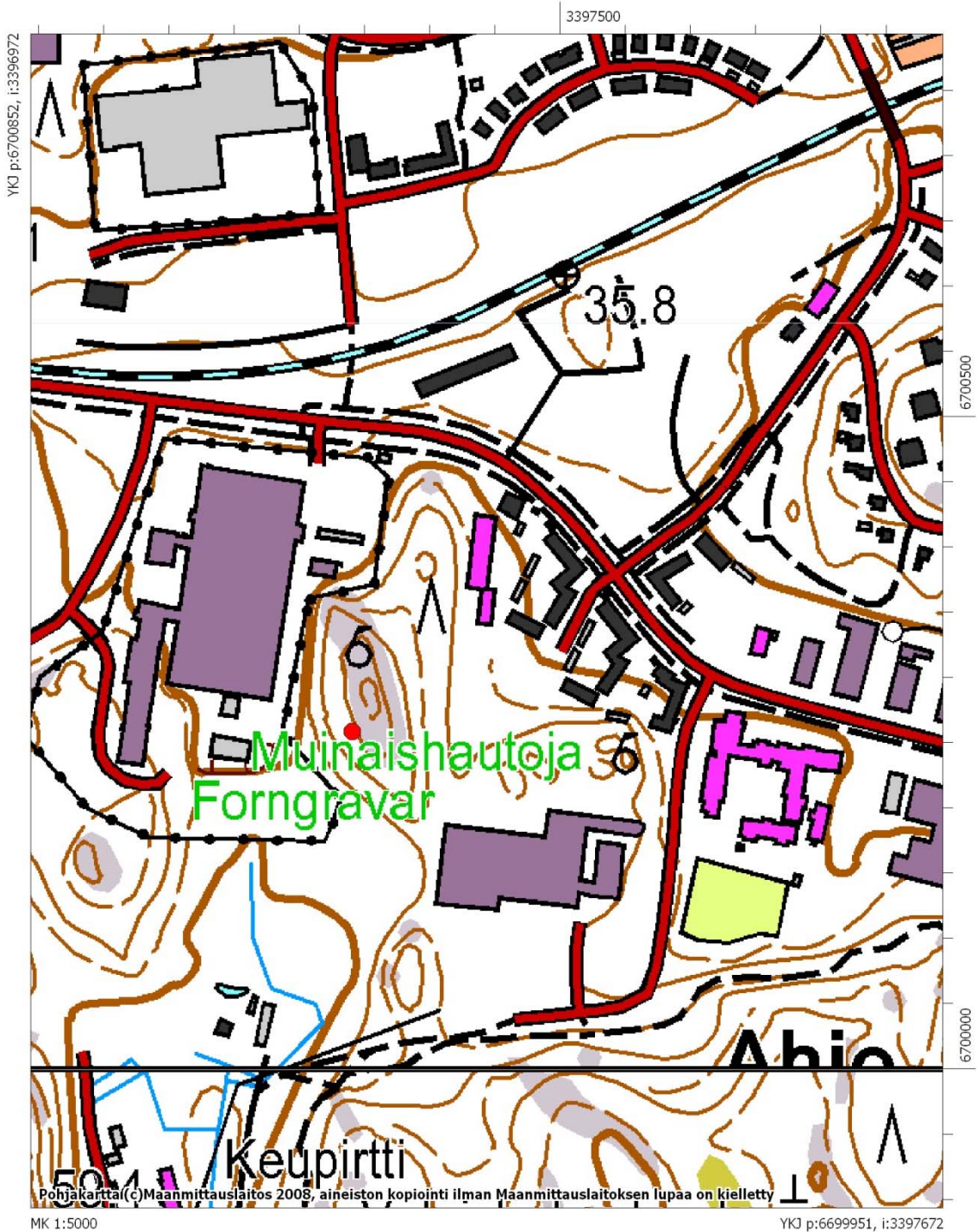

Kuvat 12 - 13 Kivilatomus. Kuvat: U. Köngäs 2010.

Kerava Ahjo 2

- Muinaisjäännöskohde

5.5 Ahjo 3

Laji:	Muu kohde (ei kiinteä muinaisjäänös)
Mj-tyyppi:	Maarakenteet
Tyyppin tarkenne:	Kuopat
Lukumäärä:	1
Ajoitus:	Historiallinen
Yhtenäiskoordinaatit:	pkoo: 6700176, ikoo: 3397379
Peruskartta:	204308
Aikaisemmat tutkimukset:	-

Tutkimusalueen itäosassa, teollisuusrakennusten välissä, kallioiden eteläpuolella havaittiin etelään viettävässä rinteessä kaksi vierekkäistä epämääräistä kuoppaa. Etelämpänä oleva kuoppa on pyöreä, halkaisijaltaan noin 3 m kokoinen ja noin 0,5–1 m syvä. Kuoppaa kiertää noin 1 m leveät ja noin 0,3 m korkeat vallit. Heti vallin pohjoispuolella on toinen kuoppa. Tämä kuoppa on soikea, noin 3x4 m kokoinen ja noin 0,5–1 m syvä. Kuopan itäreuna laskee itään hyvin jyrkästi. Kuoppia ympäröivien vallien ulkopuolelta kuopista lähtee etelään rinteeseen suuntaisesti noin 5 m pitkät ojat. Etelämpänä olevan kuopan oja oli pohjoisemman kuopan ojaa selkeämpi, noin 0,5 m leveä ja noin 0,3–0,4 m syvä.

Kuoppien keskelle ja niiden valliin kaivettiin kuoppien luonteen selvittämiseksi lapioilla koekuoppia. Noin 0–0,1 m paksun pintaturpeen alta esiin tuli harmaanruskea hiekka, jossa oli tasaisesti pieniä hiilipaloja sekä muutama hiiltyneen puun kappale (mahdollisesti moderni). Hiilensekainen harmaanruskea hiekkakerros tuli esiin sekä kuoppien keskeltä että niitä ympäröivästä vallista. Selkeää yhtenäistä hiilikerrosta ei havaittu. Kerros oli noin 0,45 m paksu ja sen alta esiin tuli vaaleanruskea hiekka. Kuoppia ei pystytty identifioimaan varmasti mihinkään elinkeinohistorialliseen jäännökseen.

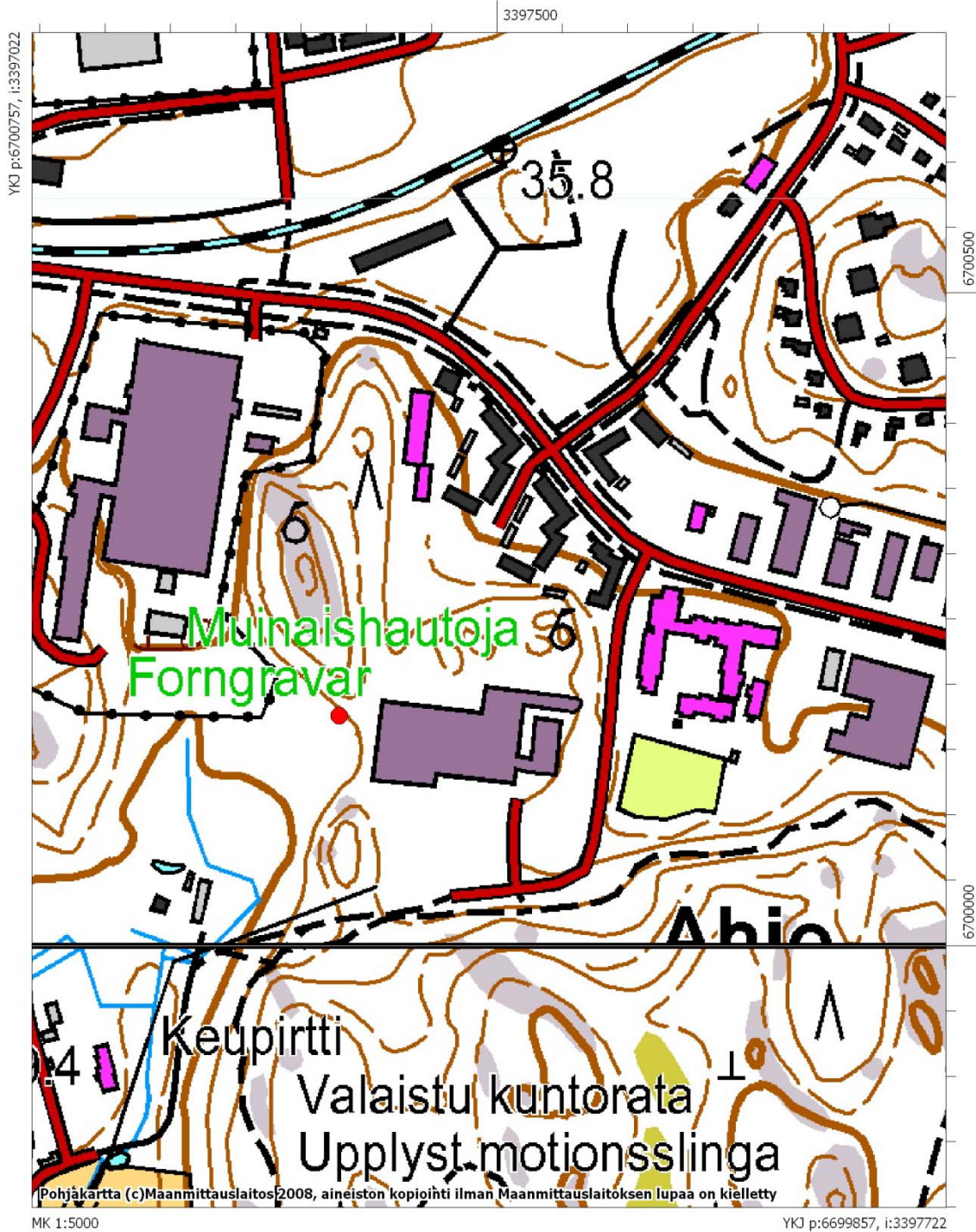

Kuvat 14 - 15 Vasemmalla tutkimusavustaja Eeva Pettäy eteläisemmän kuopan vallin päällä. Oikealla erottuu pohjoisempi kuoppa. Kuva: U. Köngäs 2010.

Kerava Ahjo 3

- Kohteen sijainti

6 Tulokset

Keravan Ketjupuiston asemakaavan muutosalueella suoritettiin arkeologinen tarkkuusinventointi 5.–6.7.2010. Tutkimusalueelta tunnettiin entuudestaan kolme kiinteää muinaisjäännöstä: kaksi ajoittamatonta röykkiökohdetta sekä vanha tienpohja. Lisäksi alueella on saattanut sijaita Ali-Keravan kylään kuuluneen Inkilän talon rakennuksia. Tarkkuusinventoinnin tarkoituksena oli tarkastaa kiinteiden muinaisjäännösten sijainti ja laajuus sekä selvittää sijaitseeko alueella Inkilän tilaan liittyviä kiinteitä muinaisjäännöksiä.

Inventoinnissa tunnetut muinaisjäännöskohteet paikallistettiin, tarkastettiin ja rajattiin. Muinaisjäännösrekisterissä muinaisjäännöksenä olleen tienpohjan (*Östersundom-Skafvaböle landsväg*) ei inventoinnin perusteella katsottu täyttävän kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkkejä. Koska kyseessä ei ole muinainen huomattava kulkutie, vaihdettiin kohteen laji muuksi kohteeksi (ei kiinteä muinaisjäännös). Tutkimusalueen itäosasta paikallistettiin yksi uusi muinaisjäännöskohde (Ahjo 2, kivilatomus) ja yksi muu kohde (ei kiinteä muinaisjäännös, Ahjo 3, tarkemmin määrittelemättömät kuopat). Tutkimusalueelta ei havaittu merkkejä Ali-Keravan keskiaikaiseen kylään kuuluneesta Inkilän talosta.

Helsingissä 19.7.2010

Ulrika Köngäs

7 Lähteet

Painamattomat lähteet:

Historialliset kartat

Pitäjänpitäjänkartasto, Tuusula. Kansallisarkisto / 1a* Pitäjänkartasto 204308 Tuusula. Ei tarkkaa vuosilukua.

Senaatin kartasto. Kansallisarkisto / 1b* Senaatin kartasto VIII 30 Tuusula, VIII 31 Sipoo, IX 30 Tuusula, IX 31 Sipoo. Kartat vuosilta 1870–1873.

Carta oppå ytterkärfo i Sibbo Sochn af åhr 1702. Kansallisarkisto / MH b50a 2/1-3.

Kuninkaankartasto XVI 16. Kartta julkaistu teoksessa: Alanen, T. & Kepsu, S. 1989: Kuninkaan kartasto Suomesta 1776–1805 – Konungens kartverk från Finland. *Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia* 505.

Museoviraston arkeologian osaston arkisto

Sarkamo, J. 1964: Kerava. Ali-Kerava. Tarkastuskertomus. MV/AOA

Sarkamo, J. 1965: Tuusulan, Keravan ja Järvenpään inventointi. Kerava. MV/AOA

Purhonen, P. 1970: Kerava Ali-Kerava Ahjo. Kaivauskertomus. MV/AOA

Nieminen, M. 2003: Keravan muinaisjäännösinventointi ja historiallisen ajan muinaisjäännösinventointi 1997–2003. MV/AOA

Muut

Suomen asutuksen yleisluettelo. (SAY). <http://www.narc.fi/Arkistolaitos/SAY/>

Finlands medeltidsurkunder (FMU) 2552, 2736. Kansallisarkisto, Diplomatarium Fennicum-tietokanta. <http://193.184.161.234/DF/index.htm>

Kirjallisuus:

Kepsu, S. 2005: Uuteen maahan. Helsingin ja Sipoon vanha asutus. *Suomen kirjallisuuden seuran toimituksia* 1027.

Niukkanen, M. 2009: Historiallisen ajan kiinteät muinaisjännökset. Tunnistaminen ja suojele. *Museoviraston rakennushistorian osaston oppaita ja ohjeita 3.*

Peltovuori, R. 1975: *Suur-Tuusulan historia. Tuusula – Kerava – Järvenpää II.* Seurakunnan perustamisesta Suomen sotaan 1643–1808.

Sarkamo, J. 1983: Historiallinen aika seurakunnan perustamiseen. *Suur-Tuusulan historia. Tuusula – Kerava – Järvenpää I.* Esihistoriallisesta ajasta seurakunnan perustamiseen 1643.

Suhonen, V.-P. 2008: Keskiaikaisia tonttimaita jäljittämässä. *SKAS 1/2008.*

Kerava Ketjupuisto 2010

Liite I

Digitaalikuvat MV/RHO 217918:1-8

Kuvat U. Köngäs

Kuvan numero	Aihe
217918:1	Östersundom-Skafvaböle landväg tielinja. Suunta SW-NE
217918:2	Ahjon muiniashauta-alueen röykkiö 1. Röykkiön keskellä E. Pettäy. Suunta SW-NE
217918:3	Ahjon muiniashauta-alueen röykkiö 4. Röykkiön keskellä E. Pettäy. Suunta SW-NE
217918:4	Ahjon muiniashauta-alueen röykkiö 5. Röykkiön keskellä E. Pettäy. Suunta SW-NE
217918:5	Inkilän röykkiö 1. Röykkiön keskellä E. Pettäy. Suunta N-S
217918:6	Inkilän röykkiö 2. Röykkiön keskellä E. Pettäy. Suunta W-E
217918:7	Ahjo 2, kivilatomus. Suunta N-S
217918:8	Ahjo 2, kivilatomus. Suunta NW-SE